

R.U. LIBRARY NEWSLETTER

แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ (10240)

โทร. 3143375 , 3180920 , 3180925

สารสำนักหอสมุดกลาง ปีที่ 17 ฉบับที่ 11 ประจำปีที่ 1 เดือนมิถุนายน 2544

๑๑๑๑๑๑

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รับการรับรองมาตรฐาน

ระบบคุณภาพ ISO 9002 ในส่วนงานบริการห้องสมุด ณ วันที่ 22 กันยายน 2543

๑๑๑๑๑๑

สรุปผลการประชุมคณะ

กรรมการดำเนินงานห้องสมุด

การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดครั้งที่ 10/2544 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2544 สรุปผลได้ดังนี้

- ☐ นิทรรศการห้องสมุดในวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ระหว่างวันที่ 25-29 มิถุนายน 2544

ฝ่ายห้องสมุดวิทยาเขตบางนา ร่วมจัดนิทรรศการในวันปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2544 ณ บริเวณอาคาร KTB มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา โดยนำเสนอข้อมูลการบริการของห้องสมุด การสืบค้นข้อมูลของห้องสมุดผ่านทาง Web site ของห้องสมุด การรับสมัครสมาชิกห้องสมุด และนิทรรศการเรื่อง "มีอะไรในห้องสมุด"

- ☐ โครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับ ระบบ ISO 9002

ที่ประชุมอนุมัติโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบ ISO 9002 เพื่อให้บุคลากรของสำนักหอสมุดกลาง ได้รับทราบเกี่ยวกับระบบ ISO อย่างลึกซึ้ง โดยคณะกรรมการ QMRC ของสำนักหอสมุดกลาง ได้จัดเสนอโครงการฝึกอบรม 3 เรื่อง ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน 2544 โดยมีโครงการฝึกอบรมแต่ละโครงการดังนี้ คือ

- โครงการฝึกอบรมเรื่อง "การเขียนเอกสารระบบคุณภาพ ISO 9002" อบรมในวันศุกร์ที่ 13 กรกฎาคม 2544 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคาร 3 สำนักหอสมุดกลาง

- โครงการฝึกอบรมเรื่อง "การควบคุมข้อมูลและเอกสาร" อบรมในวันศุกร์ที่ 17 สิงหาคม 2544 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคาร 3 สำนักหอสมุดกลาง

- โครงการฝึกอบรมเรื่อง "การตรวจติดตามภายใน" อบรมในวันศุกร์ที่ 14 กันยายน 2544 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคาร 3 สำนักหอสมุดกลาง

รายละเอียดแต่ละโครงการจะแจ้งให้ทราบอีกครั้งในฉบับต่อไป

- ☐ ห้องสมุดวันนี้ ทางโทรทัศน์วงจรปิด RUITV

ที่ประชุมอนุมัติโครงการออกอากาศรายการห้องสมุดวันนี้ ทางโทรทัศน์วงจรปิด RUITV ตามที่คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ วิจัย และวิเทศสัมพันธ์ เสนอโดย มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอรายการเกี่ยวกับ สำนักหอสมุดกลาง บริการทางวิชาการ ข่าวสารสนเทศที่นำรู้จากสำนักหอสมุดกลาง โดยรายการนี้จะออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์วงจรปิด RUITV เดือนละ 1 ครั้ง ในวันอังคาร เป็นเวลา 30 นาที

☐ ข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวันหยุดชดเชย

โดยที่คณะรัฐมนตรี ได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับวันหยุดชดเชยของทางราชการ ตามหนังสือที่ นร 0205/ว.83 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 22544 โดยสาระสำคัญได้เวียนให้ทราบแล้วนั้น สำนักหอสมุดกลาง จึงเห็นควรกำหนดเกณฑ์ปฏิบัติในการลาไว้เพื่อที่เป็นแนวปฏิบัติต่อไปดังนี้

1. การลาป่วย ในช่วงการลาก่อน-หลัง วันหยุดราชการประจำสัปดาห์ วันหยุดชดเชย และวันหยุดราชการประจำปี ขอให้มิใบรับรองแพทย์ ยกเว้นแต่มีหลักฐานยืนยันว่าป่วยจริง จึงจะถือว่าเป็นการลา โดยมีเหตุผลอันควร
2. การลากิจ และการลาพักผ่อนประจำปี ในช่วงการลาก่อน-หลัง วันหยุดราชการประจำสัปดาห์ วันหยุดชดเชย และวันหยุดราชการประจำปี ผู้ที่มีเหตุจำเป็นต้องขอลากิจหรือลาพักผ่อนประจำปี ต้องแสดงผล หรือหลักฐานที่จำเป็นประกอบการขอลาด้วยทุกครั้ง
3. ผู้ที่ฝ่าฝืน สำนักหอสมุดกลาง จะดำเนินการตามความเหมาะสม หากปฏิบัติประจำ จะเสนอตั้งกรรมการดำเนินการทางวินัยต่อไป

บริการของสำนักฯ

☐ คณะผู้บริหารจากสถาบันราชภัฏ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 คน ได้มาเยี่ยมชมและศึกษาดูงานสำนักหอสมุดกลาง เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 24 พฤษภาคม 2544

☐ นิสิตภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร จำนวน 17 คน จะมาศึกษาดูงานสำนักหอสมุดกลาง ในวันจันทร์ที่ 18 มิถุนายน 2544 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ข่าวบุคลากร

○ ประชุม อบรม สัมมนา

- นางสาวมาลี ชันทอง บรรณารักษ์ 6 หัวหน้าฝ่ายบริการผู้อ่าน เข้ารับการอบรมหลักสูตร “ศิลปะการพัฒนาหัวหน้างาน” รุ่นที่ 20 ระหว่างวันที่ 26-27 มิถุนายน 2544 เวลา 09.00 – 16.00 น. ณ โรงแรมอินทรา

- นางวิระวรรณ พรพงษ์ บรรณารักษ์ 6 นางชวนพิศ สุคันสนีย์ บรรณารักษ์-ชำนาญการ 8 นางจุฑามาศ มงคลพิทักษ์สุข บรรณารักษ์ชำนาญการ 8 นางขวัญใจ ชื่นชอบ บรรณารักษ์ชำนาญการ 8 และนางสาวจำเนียร แก้วมณี นักวิชาการศึกษา เทียบเท่า 6 เข้าร่วมสัมมนาระดับนานาชาติ เรื่อง Online Information and Education Conferenec 2001 โดยจะเข้าร่วมสัมมนาเฉพาะหัวข้อเรื่อง “Managing Knowledge in the Modern Library” ระหว่างวันที่ 25-28 มิถุนายน 2544 ณ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

○ แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

- นางสาวชนาพร พิทยานุรักษ์ บรรณารักษ์ 5 ได้รับแต่งตั้งจากสถาบันราชภัฏราช นครินทร์ อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา ให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำคณะวิทยาการจัดการ ตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม 2544 เป็นต้นไป

นานาสาระ

งานบริจาคและแลกเปลี่ยนทรัพยากรห้องสมุดในห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัย : ปัจจุบัน และอนาคต *

แปลโดย นันทนา รุ่งโรจน์

บรรณารักษ์ 6 ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด

บทคัดย่อ ได้มีการหวนกลับมาสนใจในเรื่องการบริจาคและแลกเปลี่ยนทรัพยากรห้องสมุด ใน ห้องสมุดทุกประเภทในเรื่องของการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การศึกษาเรื่องนี้มุ่งศึกษาสถานภาพงาน บริจาคและแลกเปลี่ยนในห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัย พันธกิจ (Mission) ของงานบริจาค และแลกเปลี่ยน คงเป็นเช่นเดิมแต่สภาพแวดล้อมที่พบได้เปลี่ยนแปลงไปและบุคลากรที่ทำหน้าที่นี้ได้ เสื่อมสลายและถูกกลืนไปอยู่ในแผนกอื่น ๆ ของห้องสมุด งานบริจาคและแลกเปลี่ยนซึ่งเป็นหนทาง หนึ่งของการใช้ทรัพยากรร่วมกันจึงถึงขั้นวิกฤติ เมื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาททำให้ห้องสมุดสามารถ จัดหาทรัพยากรด้านการวิจัย โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์จากนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เพื่อขจัดเชยสภาวะ ดึงเครือข่ายของงบประมาณ

คำสำคัญ - การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด
- การบริจาค
- การแลกเปลี่ยน

บทนำ

ไม่นานมานี้ได้มีการหวนกลับมาสนใจในเรื่องการปฏิบัติงานบริจาคและแลกเปลี่ยนทรัพยากร ในห้องสมุดสถาบันการศึกษา ด้วยปรากฏการณ์นี้ได้เกิดกลุ่มที่ถกเถียงกันเรื่องงานบริจาคและแลก เปลี่ยน ภายในสมาคมเพื่อการบริการทางเทคนิคและพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด (ALCTS) โดยมีรายการ บริจาคและแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์บนอินเทอร์เน็ต (GIFTEX-L) และห้องสมุดหลายแห่งมีเว็บไซต์การแลก เปลี่ยนหรือการบริจาคของตนเอง ปรากฏการณ์ต่อไปคือมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริจาคและ แลกเปลี่ยน นั่นคือ GIFTEX-L และ ACQNET ได้มีเสียงตอบกลับมาทันทีทันใดพร้อมกับคำถามต่าง ๆ นานา ที่ส่งมาทาง E-Mail ภายใน 1 ชั่วโมงหลังจากมีการนำขึ้นเว็บไซต์

ผู้เขียนซึ่งทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์บริจาคและแลกเปลี่ยนมาเป็นเวลา 23 ปี สงสัยว่าความ สนใจในเรื่องการบริจาคและแลกเปลี่ยนมีความหมายอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้

* Thomas W. Leonhardt "The Gifts and Exchange Function in Arl Libraries : Now and Tomorrow" *Library Acquisitions : Practice & Theory* 21,2 (1997) : 141-149

ชุดเจนด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงานตั้งแต่หนังสือหรืองานวิจัยเรื่อง ARL SPec kits, on G & E ซึ่งตีพิมพ์ ปี ค.ศ. 1976 (เป็นการศึกษาของ UCLA) และปี ค.ศ. 1985 หรืออย่างไร นับเป็นความโชคไม่ดี Spec kit ที่ตีพิมพ์เมื่อ 1985 ไม่ได้รับการพิมพ์ซ้ำใหม่ จากฉบับที่พิมพ์ในปี ค.ศ. 1976 และไม่พบความแตกต่างของผลที่ได้นำเสนอ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนไม่ได้ทำซ้ำกับทั้ง 2 ปีที่กล่าวมาแล้ว แต่ว่ามีแนวทางมาจากปี ค.ศ. 1979 ซึ่งเป็นการศึกษาของ Kovacic เป็นการสำรวจการปฏิบัติงานบริจาดและแลกเปลี่ยนของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 18 แห่ง

ในเดือน มีนาคม ค.ศ. 1996 แบบสอบถามจำนวน-108 ชุด ถูกส่งไปยังห้องสมุดของสมาคมห้องสมุดเพื่อการวิจัย (ARL) 108 แห่ง รวมทั้งถูกส่งทางอินเทอร์เน็ตไปยังสมาชิกของ ACQNET และ GIFTEx-L สมาชิก 60 แห่ง (อัตราการตอบแบบสอบถามกลับมาคิดเป็นร้อยละ 55.6) ตอบแบบสอบถามกลับมา และ ห้องสมุดที่ไม่ใช่สมาชิก ของ ARL ตอบกลับมา 85 แห่ง เป็นเพราะว่าโปรแกรมการแลกเปลี่ยนส่วนใหญ่อยู่ภายในห้องสมุดสมาชิก ARL และเป็นเพราะการศึกษาค้นคว้าก่อนหน้านี้ อยู่ที่กลุ่มสมาชิกห้องสมุด ARL ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงอยู่ในกลุ่มนี้

แบบสอบถาม(ดูภาคผนวกแบบสอบถามท้ายบทความ) มุ่งที่จะศึกษาว่ากิจกรรมการบริจาดและแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นที่ใด ใครเป็นผู้สนับสนุนและระดับของกิจกรรมเกิดขึ้น ณ ที่ใด การศึกษาของ ARL ในปี ค.ศ. 1985 เสนอแนะว่าหน่วยงานบริจาดและแลกเปลี่ยนถูกลดระดับและภาระงานถูกกลืนไปอยู่ที่ใด อยู่ที่ฝ่ายสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องหรือฝ่ายจัดหาทรัพยากรห้องสมุด อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้มีการมองดูงบประมาณในการบริจาดและแลกเปลี่ยน คำถามเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านงบประมาณมีน้อยมาก ห้องสมุด 60 แห่ง ที่ตอบกลับมา มีเพียง 5 แห่ง (ร้อยละ 8.33) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะสำหรับการบริจาดและแลกเปลี่ยน แต่ละแห่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบแตกต่างกัน มีบางแห่งที่มีผู้รับผิดชอบเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพที่ทำงานเต็มเวลา (FTE-Full Time : Equivalent) แต่ละหน่วยงานโดยมีนัยสำคัญมากกว่าค่าเฉลี่ย (คิดเป็น .33 FTE) และค่ามัธยฐาน (คิดเป็น .10 FTE) ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บรรณารักษ์วิชาชีพ ที่ตอบแบบสอบถามกลับมา เป็นหัวหน้าฝ่ายบริการเทคนิค หรือหัวหน้าฝ่ายจัดหา อย่างใดอย่างหนึ่ง คำถามในการศึกษา เกี่ยวกับความรับผิดชอบของงานบริจาดและแลกเปลี่ยน ไม่เป็นไปตามแบบสอบถามของ UCLA ที่ต้องการศึกษาข้อมูลเดียวกัน ดังนั้นจึงไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างคำตอบ คำตอบที่ได้มีข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับงานบริจาดและแลกเปลี่ยนว่า เหตุใดจึงไปรวมกับหน่วยงานอื่น แม้ว่าคำถามที่ได้จากแบบสอบถามจะไม่บ่งชี้ว่างานที่ถูกกลืนไปอยู่หน่วยงานอื่นๆ คือ ฝ่ายจัดหาและฝ่ายสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ซึ่งมีนัยสำคัญมากกว่ากรณีศึกษา เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมาเมื่อมีแนวโน้มในเรื่องนี้ได้เริ่มขึ้น

การรวมกันของงานบริจาดและแลกเปลี่ยนไปอยู่ในฝ่ายจัดหาและฝ่ายสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรและหน่วยงานอื่น อยู่ในช่วงการศึกษาและพัฒนางานบรรณารักษ์ศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษา มากกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ระบบอัตโนมัติเริ่มมีบทบาทเข้ามา จนปัจจุบันมีบทบาทมากขึ้น ภาวะเศรษฐกิจของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงพร้อมกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น การจัดหาทรัพยากรที่ยากขึ้นมีผลต่ออำนาจการซื้อที่น้อยลง การลดจำนวนบุคลากรและการรื้อปรับองค์กร ร้อยละ 8.33 ที่ให้รวมงานบริจาดและแลกเปลี่ยนเป็นหน่วยงานเดียว โดยลดลงร้อยละ 57 จากที่พบในการศึกษาของ UCLA อีกร้อยละ 13 ของการปฏิบัติงานบริจาดและแลกเปลี่ยนเห็นควรให้แยกงาน

บริจาคนและแลกเปลี่ยนออกจากกัน และอีกร้อยละ 30 ให้รวมงานบริจาคนและแลกเปลี่ยนไปอยู่ในหน่วยงานอื่น ดังนั้นร้อยละ 70 ของการปฏิบัติงานบริจาคนและแลกเปลี่ยนในห้องสมุดของ ARL ในปี ค.ศ. 1976 เห็นควร ขอมให้ งานบริจาคนและแลกเปลี่ยนหรือทั้ง 2 อย่างเป็นหน่วยงานเดียวกัน โดยทั่วไปจะรวมอยู่ในฝ่ายจัดหาและบรรณารักษ์บริจาคนหรือแลกเปลี่ยน ขึ้นตรงต่อหัวหน้าฝ่ายจัดหา Kovacic ทำการศึกษาการปฏิบัติ งานบริจาคนและแลกเปลี่ยนในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 18 แห่ง ในปี ค.ศ. 1979 และพบว่ามีการจัดเตรียมที่ค้ส้าขอลึงกับการศึกษาของ UCLA อย่างไรก็ตามการค้นพบของ Kovacic ที่ให้เห็นว่าแนวโน้มของการบริจาคนและแลกเปลี่ยนได้ถูกแทนที่ และการทำงานบริจาคนและแลกเปลี่ยนได้ถูกกลืนไปอยู่ในหน่วยงานอื่น (ร้อยละ 44 ของ Kovacic และเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 30 ในการศึกษาของ UCLA)

การศึกษาในปี ค.ศ. 1996 เป็นที่ชัดเจนว่าไม่เพียงแต่จะมีการแยกกันระหว่างงานบริจาคนและแลกเปลี่ยน แต่ความเป็นอิสระของงานบริจาคนและแลกเปลี่ยน ได้หายไปด้วย แต่มากกว่ามากของงานบริจาคนและแลกเปลี่ยน ได้เปลี่ยนมารับผิดชอบโดยบุคลากรฝ่ายสนับสนุนซึ่งไม่ใช่บรรณารักษ์

ห้องสมุดส่วนใหญ่มอบภารกิจ การบริจาคนและแลกเปลี่ยนไปอยู่ในฝ่ายจัดหาทรัพยากร แต่ห้องสมุด 14 แห่ง (ร้อยละ 23.33) ให้บรรณารักษ์ อยู่ภายใต้ชื่อตำแหน่ง “บรรณารักษ์บริจาคนและบรรณารักษ์แลกเปลี่ยน” โดยไม่มีชื่อ “บรรณารักษ์แลกเปลี่ยน” อย่างเดียว นี่แสดงให้เห็นว่าร้อยละ 23 ของห้องสมุด ARL มีหน่วยงาน บริจาคนและแลกเปลี่ยนที่เป็นอิสระ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ตารางแสดงการกระจายงานบริจาคนและแลกเปลี่ยนระหว่างแผนกต่างๆ ของห้องสมุด

	ฝ่ายจัดหา	ฝ่ายลึงพิมพ์ต่อเนื่อง	ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร	อื่นๆ
บริจาคน	23	5	14	7
แลกเปลี่ยน	6	18	2	3
บริจาคน & แลกเปลี่ยน	17	4	6	2

โปรดติดตามฉบับต่อไป

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง